

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 127-1881)

Originalt emne

Legater

Legater/Legater i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 12. maj 1881](#)
- 2) [Byrådsmødet den 17. november 1881](#)
- 3) [Byrådsmødet den 15. december 1881](#)
- 4) [Byrådsmødet den 9. februar 1882](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 12. maj 1881 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 127-1881)

Udvalgets Indstilling støtter sig til en fra Fattigvæsenets Sekretær modtagen Indberetning af 20de f. M., der er saa lydende:

"Paa hertil given Foranledning tillader jeg mig herved at henlede det ærede Udvalgs Opmærksomhed på følgende:

Ved afdøde Peder Villadsens og Hustrues

Testamenter og trængende Enker nyder Jordlejen eller Renten til hvert Aars Juleaften".

Formentlig ved en Misforstaaelse af Fundatsens Bestemmelser fra en tidligere Fattigvæsens-Administrations Side er der u Pengelegat kun blevet udredet de med Friboligerne forenede 16 Rdl. til hver Juleaften, (dette Legat er, da Renten for

Fattigvæsenets udlaante Legatkapitaler forhøjedes til 41 % p.a. forhøjet til 36 Kr. aarlig), medens der, i alt Fald ikke i de sidste 30 Aar ses art være uddelt nogen af de 4 Portioner til Juleaften, hvortil Lejen af den 5te Gaards Avling skulde anvendes.

I Følge Fundatsens Bestemmelser maa Fattigvæsenet formentlig anses dispositionsberettiget over hele den Indtægt der flyder af de nævnte "5 Gaards Avling"; i Følge Aarhus Jordebog Pag. 47 er der i Stedet for disse ved Udsiftningen bleven udlagt Matr. Nr. 59 og 60 af Areal resp. 117,840 kvad. Al. og 118,920 kvad Al., hvoraf der i Følge Opgivelse fra Kæmnerkontoret for Tiden svares i aarlig Leje resp.. 654 Kr. og 455 Kr.; det vil derfor formentlig være rettest, at disse Beløb, sm hidtil have været indbetalte til Kommunens Kasse, - som kun deraf har afholdt de anførte 72 Kr. aarlig medens Bygningernes Vedligeholdelse er afholdt af Fattigvæsenets Budget - fremtidig indbetales direkte til Fattigvæsenet, for af dette at anvendes i de ved Fundatsen angivne Øjemed, og vil der formentlig deraf være at uddele en Femtedel af hele Jordlejens Beløb, for Tiden altsaa 221 Kr. 80 Øre i 4 Portioner á 55 Kr. og 45 Øre til 4 skikkelige og trængende Enker til hver Juleaften.

En Extrakt-Afskrift af Fundatsen vedlægges".

Udvalgets Indstilling lyder saaledes:

"I Henhold til de i foranstaaende Skrivelse indeholdte Oplysninger tillader Udvalget sig at henstille, at Indtægten af de 5 nævnte Gaards Avl fremtidig oppebæres af Fattigudvalget for af dette at anvendes i de i Fundatsen angivne Øjemed. Boligens Vedligeholdelse kan vel næppe koste den Sum af c. 800 Kr. Aarlig, som dertil vil blive tilovers, men da Bygningen er gammel og brøstfældig, kan en fuldstændig Ombygning af samme ikke opsættes i mange Aar, og have vi derfor tænkt os at opsamle Overskudet til dette Øjemed".

Bilaget til Indberetningen er saa lydende:

"Extrakt"

af

afgangne Borger Peter Willadsens og Hustrus kongelig konfirmerede Testamente forsaavidt Aarhus Fattigkasse vedkommer:

Til Fattigkassen give vi: A. en af os tilhørende Vaaning, beliggende Graven, Nr. 17, og bestaar af 6 Fag et Etage høj Hus til Gaden med tilliggende Gaardsrum, Haugelads og

Brøndvand, samt med al den Rettighed vi der ejet og havt haver, til 2de skikkelige Enkers Bopæl, den ene af Kjøbmandsstanden og den anden af Haandværksstanden. Dertil give vi: B. Fire, siger Fire Gaardavlinger eller Jordlodder, af hvis Leje hver af disse Enker nyder 16 Rdl. til hvert Aars Juleaften, det øvrige af Lejen oppebær Fattiges Kommissionen vil Vaaningens Reparation og Vedligeholdelse; dog om der af vores Familie skulde være nogen, da bør den eller de først at være berettiget til bemeldte Bopæl og Legater, og C. give vi ligeledes til bemeldte Fattigkasse ét Gaardsavling eller Jordlod, hvoraf 4 skikkelige og trængende Enker nyder Jordlejen eller Renten til hvert Aars Juleaften".

Afskriftens Rigtighed bekræfter:

R. Dyrland Jensen

Man vedtog at fremsende Sagen til Legatudvalgets Erklæring (Se Mødet den 17de Novbr.).

Uddrag fra byrådsmødet den 17. november 1881 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 127-1881)

Med Hensyn til den i Mødet den 12te Maj forelagte Indstilling fra Fattigudvalget angaaende den fremtidige Anvendelse af Peter Villadsens og Hustrus Legat forelaa fra Legatudvalget til følgende Erklæring af 12te dennes saa lydende:

"I hoslagte Sag tillader Udvalget sig at ytre følgende:

I Følge Kommunalloven af 1868, § 13 er Fattigkommissioner i Byerne ophævet og deres Forretninger henlagte under Byraadet. Det er derfor fuldkommen korrekt, at Byraadet nu tager Administrationen af nærværende Sag i sin Haand. Saa vidt ses deler denne sig i to Dele, dels Spørgsmaal om Resten af Jordlejen af de 4 Gaardes Avl, dels Spørgsmaal om Jordlejen af den femte Gaards Avl. I Følge Fundatsen, som Udvalget er enig i bør respekteres, skal i førstnævnte af de to Punkter den øvrige Leje af de 4 Gaardes Avl ud over de 72 kr., som de to Enker faa, af Fattigkommissionen, nu altsaa af Byraadet, anvendes til Vaaningens Reparation og Vedligeholdelse. For saa vidt dette Beløb ikke medgaar til den sædvanlige aarlige Reparation, foreslaar Udvalget dette oplagt og frugtbartgjort ved Indsættelse i en Sparekasse, indtil en ny Bolig kan opføres på Grunden.

Jordlejen af den femte Gaards Avl skal i Følge Fundatsen tildeles 4 skikkelige og

trængende Enker. Udvalget kan næppe antage, at det har været Testators Hensigt hermed at hjælpe Kommunen til Opfyldelse af sin Forpligtelse til at forsørge de egentlige fattige, men anser snarere Hensigten fyldstgjort ved Oprettelsen af 4 Legatportioner, eventuelt flere, til Uddeling hvert Aars Juleaften.

Samtidig hermed henstilles det, om Byraadet kunde finde Anledning til at henlede Fattigudvalgets Opmærksomhed paa, om ikke flere af de nu under Fattigudvalgets Bestyrelse staaende Legater rettere maatte henlægges som almindelige Legater under Byraadets eller det almindelige Legatudvalgs Bestyrelse."

Man vedtog at lade Sagen gaa tilbage til Erklæring af Fattigudvalget. (Se Mødet den 15de Decbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 15. december 1881 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 127-1881)

Fra Fattigudvalget forelaa nedenanførte Betænkning i Anledning af den i Mødet den 17de. f. Aa. af Legatudvalget afgivne Erklæring om den fremtidige Anvendelse af Peter Villadsens og Hustrus Legat.

Udvalgets Skrivelse, der er dateret den 8de dennes, er saa lydende:

"Ved at tilbagesende hoslagte Sag ang. P. Villadsens og Hustrus Legat skal Udvalget først tillade sig følgende almindelige Bemærkninger:

Det er vel saa, at Kommunalloven af 1868, § 13 ophæver Fattigkommissionerne i Byerne og henlægger deres Forretninger under Byraadet; ved samme Lovs § 5 er det imidlertid tilladt, at den umiddelbare Forvaltning af enkelte Grene af de kommunale Anliggender overdrages til staaende Udvalg om hvis Sammensætning og Myndighed der da i Vedtægten bliver at optage nærmere Regler, og i Henhold hertil er det ved Vedtægt for Styrelsen af de kommunale Anliggender i Aarhus Kjøbstad, § 2 blandt andet bestemt, at den umiddelbare Forvaltning af Fattigvæsenet er overdraget til et staaende Udvalg. Dette har siden Lovens Ikrafttræden forestaaet Fattigvæsenets Administration i alt væsentligt som de tidligere Fattigkommissioner, og i Henhold til Vedtægtens § 6, 6tesidste Stykke in fine, bl.a. ogsaa uddelt Renterne af de Legatkapitaler, der tidligere vare blevne

administrerede af Fattigkommissionen. Vedtægtens § 13, der omtaler Legatudvalgets Virksomhedsomraade, omtaler ogsaa udtrykkelig de under Fattigvæsenet henhørende Legater som undtagne herfra.

Vi skulle, foranledigede ved en Bemærkning af det ærede Legatudvalg, tilføje, at intet af de af Fattigudvalget administrerede Legater uddeles til nogen, der nyder Fattighjælp af nogensomhelst Art, - hvilket ogsaa ligefrem er forbudt ved Fundatserne -, og det kan saaledes næppe siges, at Kommunen ved disse mere end ved de andre under Byraadets staaende Legater hjælpes til Opfyldelsen af sin Forpligtelse til at forsørge de egentlige fattige. Testatorerne have ved Fundatserne henlagt Bestyrelsen af Legaterne til "Fattigdirektørerne", "Fattigkommissionen", nuværende og fremtidige "Fattiginspektører" o. s. fr., formentlig med den Tanke for Øje, at den til enhver Tid eksisterende Fattigbestyrelse har bedst Kjendskab med de Trængende, som de have tilsigtet at hjælpe.

Det er saaledes saavel i Overensstemmelse med Byvedtægten som med Aanden i Fundatserne, at Fattigudvalget administrerer de tidligere af fattigkommissionen bestyrede Legater.

Med Hensyn til den her foreligende Sag skulle vi tillade os at henholde os til vor Indstilling til Byraadet af 27. April d. Aa., der fuldkommen stemmer overens med Legatudvalgets Udvikling, under Henvisning til Fundatsens Bestemmelser om Legatets Anvendelse. Fundatsprotokollen følger til behl. Afbenyttelse og bedes os derefter remitteret."

Man vedtog paany at indhente Legatudvalgets Erklæring over Sagen.

Uddrag fra byrådsmødet den 9. februar 1882 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 127-1881)

Fra Legatudvalget var modtaget Erklæring med Hensyn til Fattigudvalgets i Mødet den 15. December f. A. indkomne Skrivelse angaaende Peter Villadsens og Hustrus Legat. Da Byraadet kunde tiltræde Udvalgets Indstilling, blev Fattigudvalget under 15. d. M. tilskrevet saaledes:

"Efter at der paa dertil af Udvalget given Foranledning har været forhandlet mellem Udvalget og Legatudvalget angaaende Opfyldelsen af de ved P. Villadsens og Hustrus

Legater givne Bestemmelser, har Byraadet i sit Møde den 9. ds. taget følgende Beslutninger:

1. Lejeindtægten af Jordlodderne Nr. 59 og 60, der ved Udstykningen af Byens Jorder ere udlagte i Stedet for de 5 Gaardes Avl, hvorover P. Villadsen og Hustru havde disponeret som Legater, respektive for Tiden 654 Kr. og 455 Kr., i alt 1.109 Kr., udgaar fra dette Aars Begyndelse af Byens almindelige Jordleje-Indtægter (Indt. Kt. II. B 3 b.) og opføres som en særlig Indtægt. Dog forblive Jorderne under Tilsyn af Udvalget for Markvæsen.
2. Det af P. Villadsen og Hustru skænkede Hus paa Graven til Fribolig for 2 Enker forbliver under Fattigvæsenets Bestyrelse og Tilsyn og af fornævnte 1.109 Kr. tages forlods de til bemeldte 2 Enker skænkede 36 Kr. til hver = 72 Kr., der skulle uddeles til dem hver Juleaften.
3. Af Resten af Indtægten, 1.037 Kr., uddeles $1/5 = 207$ Kr. 40 Øre aarlig hver Juleaften gennem Legatudvalget til skikkelige og trængende Enker efter Byraadets nærmere Bestemmelse.
4. Den øvrige Del af Indtægten = 829 Kr. 60 Øre indsættes aarlig ved Lejens Forfaldstid paa en Sparekassebog, og tillades det Fattigudvalget deraf aarlig at faa udbetalt saa meget, som er fornødent til Vedligeholdelse af de nævnte 2 Friboliger. Hvad der ikke medgaar paa den Maade, opsamles og frugtbargjøres, indtil saa meget er opsamlet, at bemeldte Friboliger derfor kunne ombygges, hvorefter nærmere Bestemmelse tages af Byraadet efter Fattigudvalgets Indstilling derom.